МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
_____ Руслан КІРЧУК
«31» жовтня 2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
_____ Надія КОВАЛЬЧУК
«29» серпня 2026 р.

СИЛАБУС

з освітнього компонента «Рослини і тварини Червоної книги України»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 10 Природничі науки
спеціальність – 101 Екологія
освітня програма – Екологія

Кафедра екології

Силабус склав(ла) завідувач кафедри екології, к.і.н., доцент Василь ІВАНЦІВ

Силабус затверджений на засіданні кафедри екології, протокол № 1 від «28» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри к.і.н., доцент Василь ІВАНЦІВ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення освітньої програми «Екологія», протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

Гарант ОП «Екологія» к. геогр. н., доцент Віталіна ФЕДОНЮК

Схвалено науково-методичною радою університету, протокол № 1/а від «29» серпня 2026 р.

Затверджений силабус онлайн:
https://e.lntu.edu.ua/syllabus/2638

Луцьк – 2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «Рослини і тварини Червоної книги України»

Освітня програма	Екологія
Галузь знань / Спеціальність	10 Природничі науки / 101 Екологія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	вибіркова
Мова викладання	українська
Обсяг	5 кредитів ECTS / 150 годин
Форма контролю	залік
Викладач(і)	к.і.н., доцент Василь ІВАНЦІВ електронна пошта: v.ivantsiv71@gmail.com

1. Мета і завдання дисципліни

Мета: Мета вивчення дисципліни: опанування здобувачами сукупністю знань щодо поняття, принципів та необхідності охорони і раціонального використання рослин, умінню аналізувати природних екологічні умов території, на основі поширення фонових та реліктових видів рослин та тварин. Розуміння основних концепцій, теоретичних та практичних проблем в галузі охорони рослинного та тваринного світу, які необхідні для проведення фахового аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

Завдання: Завдання: Завдання вивчення дисципліни:
- ознайомлення з метою, призначенням та функціями основних категорій заповідань рослин і тварин в Україні та в світі;
- вивчення правової бази організації та заповідання рослин та тварин в Україні;
- засвоєння основних критеріїв та принципів вибору рідкосності рослин та тварин та їх цінності для територій;
- оволодіння навиками проектування подання територій та об’єктів ПЗФ різного типу, оформлення клопотання про їх створення та інших право установчих нормативних документів;

Пререквізити: Біологія, біоекологія

2. Компетентності

СК08 — СК08 — Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

СК13 — СК13 — Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

СК17 — СК17 — Здатність прогнозувати стан довкілля, проводити оцінку екологічних об’єктів, процесів, стану природоохоронних територій із використанням картографічних методів, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і геоінформаційних систем (ГІС).

3. Структура дисципліни, розподіл годин, зв'язок тем з компетентностями

№	Назва теми	**Лекції** денна/ заочна	**Практ./ Семін./ лаб** денна/ заочна	**Самост. робота** денна/ заочна	Разом	Методи навчання	Методи оцінювання	СК
Змістовий модуль 1. Змістовий модуль 1: «Основні поняття та принципи Червоної книги України. Тварини Червоної Книги України»								

№	Назва теми	Лекції денна/ заочна	Практ./ Семін./ лаб денна/ заочна	Самост. робота денна/ заочна	Разом	Методи навчання	Методи оцінювання	СК
1	Тема 1. Вступ. Концепція сталого розвитку як основа формування та становлення Червоної книги в Україні	2/1	2/–	2/6	6/7	МН1, МН2, МН4	МО2	СК08, СК13, СК17
2	Тема 2. Історія формування, сутність та основні сучасні напрямки Червоної Книги України	2/1	2/0	2/8	6/9	МН1, МН3, МН4	МО3	СК13, СК17
3	Тема 3. Загальна характеристика Червоної книги України	2/–	2/1	4/8	8/9	МН1, МН2, МН4	МО4	СК08, СК13, СК17
4	Тема 4. Тварини Червоної Книги України	8/2	8/–	32/36	48/38	МН1, МН2, МН3, МН4	МО2	СК13, СК17
5	Тема 5. Вплив військових дій на стан збереження рослин і тварин Червоної Книги України	2/–	2/1	2/4	6/5	МН1, МН4	МО3	СК08, СК13, СК17
Змістовий модуль 2. Змістовний модуль 2: «Рослини Червоної Книги України. Основні поняття та принципи Зеленої книги України»								
6	Тема 6. Нижчі рослини Червоної книги України	4/–	4/1	16/30	24/31	МН1, МН2, МН3, МН4	МО4	СК08, СК13, СК17
7	Тема 7. Вищі рослини Червоної книги України	4/2	4/–	24/30	32/32	МН1, МН2, МН3, МН4	МО4	СК08, СК13, СК17
8	Тема 8. Лишайники Червоної книги України	2/–	2/1	2/4	6/5	МН1, МН4	МО3	СК13, СК17
9	Тема 9. Гриби Червоної книги України	2/–	2/1	2/6	6/7	МН1, МН3	МО2	СК13, СК17

№	Назва теми	Лекції денна/ заочна	Практ./ Семін./ лаб денна/ заочна	Самост. робота денна/ заочна	Разом	Методи навчання	Методи оцінювання	СК
10	Тема 10. Зелена книга України	2/–	2/1	4/6	8/7	МН1, МН4	МО2	СК08, СК13, СК17
	Разом	**30/6**	**30/6**	**90/138**	**150/150**			

Легенда: СК — спеціальна (фахова) компетентність (номер за п. 2). Повне формулювання кожного коду наводиться в ОП / стандарті спеціальності.

Методи навчання: МН1 — словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); МН2 — практичний метод (лабораторні та практичні заняття); МН3 — наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); МН4 — робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату).

Методи оцінювання: МО2 — усне або письмове опитування; МО3 — колоквіум; МО4 — тестування.

4. Результати навчання

Знати:

– сутність, мету та основні завдання Червоної книги України в системі охорони біорізноманіття;

– історію становлення Червоної книги України, етапи її розвитку та сучасні напрями вдосконалення природоохоронної діяльності;

– структуру Червоної книги України, принципи включення видів і категорії їхнього природоохоронного статусу;

– основні положення законодавства України та міжнародних документів щодо охорони рідкісних і зникаючих видів;

– систематичне положення, біологічні й екологічні особливості рідкісних видів тварин, вищих і нижчих рослин, грибів та лишайників;

– особливості поширення, стан популяцій і вимоги до оселищ видів, занесених до Червоної книги України;

– основні природні й антропогенні чинники, що спричиняють скорочення чисельності та зникнення видів;

– наслідки військових дій для природних екосистем, оселищ і популяцій рідкісних та зникаючих видів;

– основні методи моніторингу, охорони та відновлення популяцій рідкісних видів;

– сутність, призначення та структуру Зеленої книги України, особливості охорони рідкісних і типових рослинних угруповань;

– сучасні підходи до збереження біорізноманіття та роль природно-заповідного фонду в охороні рідкісних видів.

Вміти:

– знаходити, аналізувати й використовувати інформацію про рідкісні та зникаючі види з Червоної книги України й інших наукових і природоохоронних джерел;

– визначати систематичне положення та характеризувати біологічні й екологічні особливості окремих видів рослин, тварин, грибів і лишайників;

– аналізувати поширення, стан популяцій і чинники загрози для рідкісних видів;

– оцінювати вплив господарської діяльності, забруднення довкілля, змін клімату та військових дій на біорізноманіття;

– обґрунтовувати необхідність охорони рідкісних видів і визначати можливі заходи їх збереження;

– використовувати нормативно-правові документи та наукові матеріали під час розв’язання

природоохоронних завдань;

– порівнювати об’єкти охорони Червоної книги України та Зеленої книги України;

– систематизувати відомості про рідкісні види у вигляді таблиць, схем, картографічних матеріалів і коротких аналітичних описів;

– готувати повідомлення, презентації та мініпроєкти з питань збереження рідкісних видів і біорізноманіття;

– формулювати пропозиції щодо охорони рідкісних видів рослин і тварин на регіональному рівні з урахуванням екологічних умов і сучасних загроз.

5. Цілі сталого розвитку

ЦСР 4 – Якісна освіта

ЦСР 13 – Пом'якшення наслідків зміни клімату

ЦСР 15 – Захист та відновлення екосистем суші

6. Неформальна освіта

Рекомендовані курси, тренінги, стажування та інші: результати навчання, здобуті у формальній, неформальній чи інформальній освіті, можуть бути визнані відповідно до процедур ЛНТУ. Підтвердженнями можуть бути сертифікати тематичних тренінгів, вебінарів чи онлайн-курсів разом з описом досягнутих результатів навчання та, за потреби, коротке верифікаційне завдання або портфоліо.

7. Критерії та форми контролю

Оцінювання — за 100-бальною шкалою (національна шкала / ЄКТС). Підсумковий бал = поточний контроль (50 %) + модульний контроль (50 %).

Академічна доброчесність: самостійне виконання завдань; коректне посилання на джерела; позначення частин тексту, згенерованих засобами ШІ. Порушення академічної доброчесності не толеруються.

8. Зміст тем

Тема 1. Вступ. Концепція сталого розвитку як основа формування та становлення Червоної книги в Україні

Предмет, об’єкт і методи формування Червоної книги Україниї. Значення Червоної книги України як основного аспекту охорони елементів довкілля

Тема 2. Історія формування, сутність та основні сучасні напрямки Червоної Книги України

Історичні етапи становлення, формування Червоної книги України. Від первісних заборонних обрядів – до розуміння наукового значення охрони рослин і тварин. Роль вітчизняних дослідників у її розвитку системи охорони рослин і тварин в Україні

Тема 3. Загальна характеристика Червоної книги України

Категорії видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України. Постанова Кабінету Міністрів України Про розміри компенсації за добування та шкоду, заподіяну видами занесеними до Червоної книги України

Тема 4. Тварини Червоної Книги України

Гідроїдні поліпи. Черви круглі, кільчасті. Ракоподібні. Павукоподібні. Комахи. Молюски. Круглороті, риби. Земноводні. Плазуни. Птахи. Ссавці

Тема 5. Вплив військових дій на стан збережання рослин і тварин Червоної Книги України

Стан популяцій рослин та тврин в наслідок військових дій

Тема 6. Нижчі рослини Червоної книги України

Мохоподібні (Bryophyta). Водорості (Algae). Плауноподібні (Lycopodiophyta). Папоротеподібні (Polypodiophyta)

Тема 7. Вищі рослини Червоної книги України

Голонасінні (Gimnospermae (Pinophyta)). Покритонасінні (Angiospermae (Magnoliophyta))

Тема 8. Лишайники Червоної книги України

лишайники загальна зхарактеристика Червонокнижних видів
Тонінія келлера Toninia kelleri (Elenk.) Oliv. (Thalloedema, kelleri Elenk.)
Рамаліна канарська Ramalina canariensis Steiner
Аспіцилія щетиниста Aspicilia hispida Mereschk.

Тема 9. Гриби Червоної книги України

Гриби (Fungi (Mycota, Mycophyta))
Гельвела мохната Helvella monachella Fr.
Печериця таблитчаста Agaricus tabularis Pk.
Боровик королівський Boletus regins Krombh.

Тема 10. Зелена книга України

Зелена книга України загальна характеристика. Основні положення Зеленої Книги України. Правове регулювання

9. Опис ІЗ/КПІЗ

Не передбачено навчальним планом.

10. Самостійна робота

Тема 1. Вступ. Концепція сталого розвитку як основа формування та становлення Червоної книги України

1. Опрацювати основні положення концепції сталого розвитку та її значення для збереження біорізноманіття.
2. Визначити роль Червоної книги України в системі охорони природи.
3. З’ясувати взаємозв’язок між збереженням рідкісних видів і забезпеченням екологічної рівноваги.
4. Підготувати повідомлення на тему «Значення Червоної книги України для збереження біорізноманіття».

Тема 2. Історія формування, сутність та основні сучасні напрямки Червоної книги України

1. Дослідити основні етапи становлення Червоної книги України.
2. Охарактеризувати причини створення та основні завдання Червоної книги України.
3. Проаналізувати сучасні напрями охорони рідкісних і зникаючих видів.
4. Скласти хронологічну таблицю основних етапів розвитку Червоної книги України.

Тема 3. Загальна характеристика Червоної книги України

1. Опрацювати структуру та основні принципи формування Червоної книги України.
2. Розглянути категорії видів за ступенем загрози їх зникнення.
3. Визначити критерії включення видів до Червоної книги України.
4. Ознайомитися з інформаційними матеріалами про рідкісні види та підготувати характеристику одного з них за планом: систематичне положення, поширення, біологічні особливості, чисельність, загрози та заходи охорони.

Тема 4. Тварини Червоної книги України

1. Дослідити різноманіття тварин, занесених до Червоної книги України.
2. Охарактеризувати особливості поширення, біології та екології окремих рідкісних видів

тварин.

3. Визначити основні природні й антропогенні чинники скорочення чисельності тварин.
4. Підготувати порівняльну таблицю трьох видів тварин Червоної книги України із зазначенням місць поширення, причин рідкісності та заходів охорони.

Тема 5. Вплив військових дій на стан збереження рослин і тварин Червоної книги України

1. Проаналізувати основні види негативного впливу військових дій на природні екосистеми.
2. Визначити наслідки руйнування оселищ, пожеж, мінування територій і забруднення довкілля для рідкісних видів рослин і тварин.
3. Розглянути проблеми моніторингу біорізноманіття на територіях, постраждалих від бойових дій.
4. Підготувати аналітичне повідомлення на тему «Військові дії як чинник загрози біорізноманіттю України».

Тема 6. Нижчі рослини Червоної книги України

1. Ознайомитися з представниками нижчих рослин, занесених до Червоної книги України.
2. Дослідити їхні біологічні та екологічні особливості.
3. Визначити основні загрози існуванню рідкісних видів нижчих рослин.
4. Підготувати коротку характеристику одного виду із зазначенням його поширення, місць зростання та природоохоронного значення.

Тема 7. Вищі рослини Червоної книги України

1. Дослідити різноманіття рідкісних і зникаючих видів вищих рослин України.
2. Охарактеризувати особливості їх поширення, життєвих форм і пристосування до умов середовища.
3. Проаналізувати причини скорочення чисельності окремих видів.
4. Скласти таблицю п’яти видів вищих рослин Червоної книги України із зазначенням їхніх екологічних особливостей, основних загроз і заходів охорони.

Тема 8. Лишайники Червоної книги України

1. Розглянути біологічні особливості лишайників та їхню роль у природних екосистемах.
2. Ознайомитися з рідкісними видами лишайників, занесеними до Червоної книги України.
3. Визначити основні чинники, що впливають на поширення та стан популяцій лишайників.
4. Підготувати повідомлення про значення лишайників як індикаторів стану навколишнього середовища.

Тема 9. Гриби Червоної книги України

1. Дослідити різноманіття рідкісних видів грибів України.
2. Охарактеризувати їхні екологічні особливості та роль у функціонуванні екосистем.
3. Визначити основні загрози існуванню грибів, зокрема зміни природних оселищ, вирубування лісів і забруднення довкілля.
4. Підготувати опис одного виду гриба Червоної книги України з характеристикою його поширення, екологічних потреб і заходів охорони.

Тема 10. Зелена книга України

1. Опрацювати призначення та основні завдання Зеленої книги України.

2. Визначити відмінності між Червоною книгою України та Зеленою книгою України.
3. Охарактеризувати значення охорони рідкісних рослинних угруповань для збереження біорізноманіття.
4. Підготувати порівняльну таблицю «Червона книга України та Зелена книга України: об’єкти, мета й значення охорони».

11. Загальні вимоги

Освітній процес регулюється академічними правилами ЛНТУ. Здобувачі освіти зобов’язані ознайомитися з вимогами, визначеними Кодексом академічної доброчесності ЛНТУ та Політикою етичного використання штучного інтелекту в ЛНТУ, і дотримуватися принципів академічної доброчесності та етичного використання штучного інтелекту в освітній діяльності.

Академічна доброчесність. Учасники освітнього процесу зобов’язані дотримуватися Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX та внутрішніх нормативних документів ЛНТУ. Не допускаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, привласнення авторства, несамостійне виконання завдань, а також недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися для пошуку ідей, пояснення методів, попереднього структурування, мовного редагування та допоміжного аналізу неконфіденційних даних, якщо конкретне завдання не передбачає повністю самостійного виконання. Здобувач освіти має зазначати використаний інструмент, мету та етап його застосування, перевіряти факти й розрахунки та самостійно обґрунтовувати висновки.

12. Література

І. Навчально-методичні матеріали та розробки

Праці автора силабуса:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Рослини і тварини Червоної книги України» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Екологія» галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 101 Екологія денної та заочної форм навчання/уклад. В.В.Іванців, - Луцьк, ЛНТУ, 2020,- 41 с.

2. Рослини і тварини Червоної книги України: Методичні вказівки до виконання практичних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Екологія» галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 101 Екологія денної та заочної форм навчання/уклад., В.В.Іванців. – Луцьк:ЛНТУ, 2020.- 32 с.

3. Рослини і тварини Червоної книги України: Методичні вказівки до виконання самостійних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Екологія» галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 101 Екологія денної та заочної форм навчання/уклад., В.В.Іванців.- Луцьк: ЛНТУ, 2020,- 17 с.

Праці інших авторів:

4. Методика ведення Червоної книги України. Рослинний світ – вищі рослини : монографія / за ред. О. О. Кагала, Н. М. Сичак. Львів : Простір-М, 2022. 140 с.

5. Збереження біорізноманіття у гірських і рівнинних регіонах України в умовах кліматичних змін : монографія / за ред. В. Кияка, І. Данилик, І. Шпаківської, О. Кагала, О. Лобачевської. Львів : Простір-М, 2022. 188 с.

6. Основи біорізноманіття : підручник для підготовки студентів зі спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» / О. Л. Кляченко, М. М. Лісовий, О. Ю. Кваско. 2022. 300 с.

7. Біорізноманіття і його збереження : навчальний посібник / Л. В. Вагалюк, М. М. Лісовий. 2023. 310 с.

8. Рослинний світ України в аспекті кліматичних змін / Я. П. Дідух. Київ : Наукова думка, 2023. 202 с.

ІІ. Наукові праці

Праці автора силабуса:

9. Федонюк В. В., Іванців В. В., Жадько О. А., Федонюк М. А., Пасичнюк І. Ф. Дослідження змін клімату на території Ківерцівського НПП «Цуманська пуща» та їх впливу на біорізноманіття. Природнича освіта та наука. 2025. №1. С.133-141. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4334

10. Іванців В. В., Жадько О. А., Федонюк В. В. Оцінка перспективності агровольтаїки у Волинській області України: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. (Київ-Львів-Торунь, 6 берез. 2025 р.). Київ-Львів-Торунь: Liha-Pres, 2025. С. 257-259. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4333

11. Федонюк В. В., Іванців В. В., Жадько О. А., Федонюк М. А., Панкевич С. Г., Залеський І. І. Екологічна оцінка стану біоценозів природно-заповідних об’єктів Луцька. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія: Сільськогосподарські науки. 2023. Вип. 4 (104). С. 186 – 204. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4468

12. Федонюк В. В., Жадько О. А., Іванців В. В., Федонюк М. А. Порівняльний аналіз комфортності погоди протягом курортного сезону в національних природних парках Волині. Екологічні науки. Екологічні науки. 2023. № 4 (49). С. 232–237. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4338

13. Fedoniuk V., Luhinina Yu., Fedoniuk M., Ivantsiv V., Bondarchuk S. Temperature regime and ice cover dynamics in the coastal regions of the Antarctic Peninsula. International Conference of Young Professionals «GeoTerrace-2022». European Association of Geoscientists Engineers. (Lviv, 3-5 Oct .2022). Lviv. Vol. 2022. P. 1–5. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4529

Праці інших авторів:

14. Безсмертна, О., Герасимчук, Г., Мерленко, Н., Деркач, В., Шиндер, О., Баранський, О., & Данилик, І. (2024). Регіональні особливості та аналіз флори Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща». CHORNOMORSKI BOTANICAL JOURNAL, 20(3), 277–304. https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-3-4

15. Онищенко В.А., Мосякін С.Л., Коротченко І.А., Данилик І.М., Бурлака М.Д., Федорончук М.М., Чорней І.І., Кіш Р.Я., Ольшанський І.Г., Шиян Н.М., Жигалова С.Л. Категорії Червоного списку МСОП видів судинних рослин флори України. ФОП Гуляєва В. М., Київ. 2022 рік.

16. Орлов О., Данилик І., Жуковський О., Буджак В. Viscum album subsp. austriacum (Santalaceae R. Br.) на Волинському та Житомирському Поліссі (Україна): сучасне поширення, екологія та прогнозування майбутнього поширення О Орлов, І Данилик, О Жуковський, В Буджак… - Studia Biologica, 2023 https://www.researchgate.net/profile/Ivan-Danylyk/publication/374776041_Viscum_album_subsp_austriacum_Santalaceae_R_BR_in_Volyn_Polissia_and_Zhytomyr_Polissia_Ukraine_Current_Distribution_Ecology_and_Prediction_of_Future_Spread/links/652e8dbab5c77c79f9bdcec7/Viscum-album-subsp-austriacum-Santalaceae-R-BR-in-Volyn-Polissia-and-Zhytomyr-Polissia-Ukraine-Current-Distribution-Ecology-and-Prediction-of-Future-Spread.pdf

17. Грищенко Ю.М. Особливості охоронних територій та охорона генофонду. Конспект лекцій. – Рівне: РДТУ, 2020. –30 с.

18. Гриценко, С. П., Шевченко, О. А. Екологічна мережа як основа для сталого управління природними ресурсами. – Київ: Видавництво «Природні ресурси», 2023. – 330 с. – ISBN 978-966-4321-098-7.

19. Горун М. В., Пиріг Г. І., Файфура В. В., Федірко М. М. Екологія: навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2019. – 156 с. – ISBN 978-966-378-679-3

20. Гуліч М. П., Харченко О. О., Ємченко Н. Л. та ін. Війна в Україні: проблема забруднення важкими металами сільськогосподарських угідь та продукції (аналіз літературних даних) // Довкілля та здоров’я. – 2024. – № 4. – С. 38–44. – DOI: https://doi.org/10.32402/dovkil2024.04.038

21. Дьяків, М. А., Шевчук, О. І. Аналіз ефективності функціонування екомережі в Україні. – Київ: Видавництво «Наука», 2023. – 310 с. – ISBN 978-966-4321-098-7.

22. Іванова, О. М., Ковальчук, Т. А. Методологія створення екомережі на основі геоінформаційних систем. – Львів: Видавництво «Геоінформ», 2022. – 245 с. – ISBN 978-966-4321-098-7.

23. Карпюк З. К. Формування екологічної мережі: методичні рекомендації для практичних робіт із курсу / З. К. Карпюк. – Луцьк : «Друк-Формат», 2020. – 98 с.

24. Кияк, В. Г., Данилик, І. В., Шпаківська, І. М. Збереження біорізноманіття у гірських і рівнинних регіонах України в умовах кліматичних змін. – Львів: Простір-М, 2022. – 188 с. – ISBN 978-617-8055-63-9.

25. Дейнека А., Приндак В., Крамарець В., Башта А.-Т., Лях І. Потребують охорони: рідкісні види НПП «Сколівські Бескиди». 2024. 135 с.

26. Ентомологічне біорізноманіття біотопів Київського Полісся : монографія / М. М. Лісовий, С. О. Рибалко, О. С. Дем’янюк. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2025. 177 с

III. Інформаційні ресурси

27. Природно-заповідний фонд України : інформаційні матеріали про природоохоронні території та збереження біорізноманіття. URL: https://wownature.in.ua

28. Інститут ботаніки імені М. Г. Холодного НАН України : наукові матеріали з ботаніки, флористики та охорони рослинного світу. URL: https://www.botany.kiev.ua

29. Закон України «Про Червону книгу України» : за станом на 09.05.2015 р. / Верховна Рада України від 07.02.2002 р. № 3055-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/ 3055-14.

30. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» / Верховна Рада України від 16.06.1992 р. № 2456-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-12.

31. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Зелену книгу України» / Кабінет Міністрів України від 29.08.2002 р. № 1286. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/ 1286-2002-%D0%BF.

32. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» / Верховна Рада України від 06.09.2005 р. № 2807-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2807-15. . Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» / Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.04.2006 р. № 105.

33. Постанова Верховної Ради України «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» / Верховна Рада України від 05.03.1998 р. № 188/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 38-39. – Спецвип. 2.

34. Закон України «Про рослинний світ» / Верховна Рада України від 09.04.1999 р. № 591-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1. rada.gov.ua/laws/show/591-14.

35. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» / Верховна Рада України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://zakon2.rada.gov.ua/laws/ show/1264-12.